

KECSKEMÉTI LAPOK.

VEGYESTARTALMÚ HETILAP.

<p>Előfizetési díj: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 50 kr.</p> <p>Az előfizetés az év folytán minden hónapban megkezdhető.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, VASÁRNAP.</p> <p>Az előfizetési pénzek, úgy a hirdetések is „Tóth László könyvnyom- dájának” czimzandók.</p>	<p>Szerkesztő- és kiadó-hivatal: BUDAI-NAGY-ÚTCZA 184. SZÁM.</p> <p>E lap úgy szellemi, mint anyagi részét illető minden küldemény a szerkesztő- és kiadó- hivatalhoz intézendő.</p>	<p>Hirdetési díj: 3 hasábos petit sor egyszeri hirdetésnél 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknel ár- leengedés adatik.</p> <p>Bélyegdíj minden beigtatásért 30 kr.</p>
---	---	--	---

Menhelyet a kisdedeknek!

Szombaton folyó hó 20-án Miskolcz városáról azt olvastuk a lapokban, hogy e város átlóinak négy végpontján, a munkás nép kisdedei számára 4 menházat rendezett be, melyekbe a napszámra járó szülők, a csecsemő kort meghaladó, de még nem iskoláztható gyermekeiket reggel, munkára menés közben beadják, s este, munka végeztével, haza viszik.

Amennyire örültünk Miskolcz városa nemes gondolkodású hatóságának ezen emberbaráti s nagybecsű intézkedésének életbeléptetése felett, épen oly mértékben elszomorodtunk annak tudatában, hogy nálunk ilyesmiről tudni sem akar a hatóság, noha e lapoknak több évi tavaszi számából bebizonyítható, hogy e nemes intézkedés megtevésére évről évre felkérített figyelme; a figyelmeztetés azonban mindeddig elhangzott minden eredmény nélkül, pedig a hatóság épen úgy tudja mint a nagyközönség, hogy nem múlik el egy év, melyben egy, két vagy több munkás-család gyermeke áldozatul nem esnék a gyermekek szobába való zárásának, vagy az útczákon barangolásnak.

Nem akarjuk itt újra felsorolni azon hajmeresztő szerencsétlenségeket, melyek a gyermekek gondozás nélküli magukra hagyásából erednek; mert azok véres betűkkel lettek kimutatva mindannyiszor, amennyiszer szó volt árvaház vagy kisdedóvó felállításáról, de meg azért sem akarjuk a lap hasábjait ily dolgok újbóli felsorolásával elfoglalni, mert a nagyközönség-sokkal többet ismer az ilyen szerencsétlenségekből, mint e sorok írója, s azt is tudjuk, hogy ezen intézmény nem a nagyközönség akaratára hiányán szenvedett hajótörést, mert az mindig szivesebben alakított volna ily menházat mint minta-kisdedóvót. A meglevő két kisdedóvó igenis áldás a kaputrokkos osztályra, de a nagyközönség ebből semmi nemű segílyt nem nyer gyermekeinek épességben tarthatására, mert ő neki nem az az igénye, hogy gyermekeit csinosan felöltöztetve 8 vagy 9 óraker ovodába küldhesse, 12 óraker haza kísértesse, hogy délutáni 2 órától 5-ig ismét ott tarthassa, ez igenis nagy előny a látogatóba járó mamákra, mert gyermekeiket nem kénytelenek a cselédek társaságában hagyni, akkor, midőn művelt és a finom nevelést szívükön hordó ügybuzgó egyének felügyeletére bízhatják, hol azok még az izlést, rendet és munkaszeretetet is elsajátíthatják.

A szegény munkás nép ennyit nem igényel, ő csak azt ohajtana, hogy a napi munka kezdeténél épen átadott gyermekét munka végeztével életben és ép kézzel-lábbal vihesse haza, ennyi figyelmet pedig, azt hisszük, megérdemelne azon osztály, mely a közterhet vagyonaéhoz aránylag épen úgy viseli, mint azok, kiknek kényelmeért a mintaszerű kisdedóvók fentartatnak, noha

ezek is csak egyik zugát boldogítják a városnak, mert bizony sem a vásári-, sem a budai-kapu környéken lakók nincsenek azon helyzetben, hogy gyermekeiket a kistemplomhoz, vagy a piroskaházhoz küldhessék, ha csak e czélból egy külön cselédet, vagy fogatot nem tartanak.

A miskolcziak azt mondják, hogy a négy menhely fentartása alig kerül 400 mond négyszáz forintba, és mi hajlandók vagyunk elhinni, sőt merjük állítani, hogy ennyiből nálunk is fel lehet állítani, ha nem szenvedünk minden ilyen üdvös intézmény létesítése akarásánál, mert hisz létesíteni úgysem szoktuk, csak akarni, a nagyszerűség óhajta nyavalyájában, de mi mindig nagyszerűről ábrándozunk, s ennek folytán annyi nagyszerű terv hever a levéltárban, hogy annak az árán már igen sok kisszerű hasznos intézményt létesíthettünk volna.

Én a napszámok kisdedei menhelyét úgy vélem azonnal, és nagyon csekély áldozattal létesíthetőnek, hogy a városi hatóság megkérdezné a város öt ellentétes pontja körül lakó szegényebb sorsú polgárokat, kiknek nagy udvara, meg egy vagy két nagy szobája, vagy egy nagy szobája és egy nagy kamrája, vagy szinje van, hogy ki lenne hajlandó május elsejétől október végeig, tehát 6 hónapon át, havi 10 forint díjért magára vállalni a hajnalban hozzá beadott kis gyermekekre való felügyeletet addig, míg azokat szülők este haza viszik, s azt hiszem, annyian fognak jelentkezni, hogy válogatni lehet közöttük, mert ezt a szolgálatot egy sok gyermekű szegényebb sorsú anya, vagy házpásztorként honn maradni szokott öregszüle is megtehetné.

A gyermekét beadni szándékozó munkás anya pedig köteleztetik reggel annyi kenyert hagyni mindenik gyermekével, amennyit az egy napon fogyasztani szokott, s azonkívül napjára például 5 krajczárt mindenik gyermekért, s ezen öt krajczárért kapna a gyermek délből egy tányér tarhonya-, krumpli-, vagy más efféle melegételt, mint a milyent szokott odahaza enni.

Mi azon szerény nézetben vagyunk, hogy ily módon sok szegény ember nyugalmát és gyermekének életét meg lehetne menteni a nélkül, hogy a közpénztár súlyosan terheltetnék.

Városunk terjedelméhez képest véleményünk szerint 5 ilyen menház lenne szükséges, nevezetesen a körösi-, csongrádi-, mezei-, vásári- és budai-kapu környékén egy-egy, ezen beosztás szerint bármily irányba menne is mezei munkára a szegény napszámos nő, mindig útjába ejthetné gyermeke elhelyezését.

A menház felszerelését mi ennyibe keritenők, minden menház számára 50 erős cseréptányér és 50 kisded fakanál, két jó nagy viztartó bádogg-kanna szívó-csővekkal, egy jó nagy bogrács, melyben szükség esetén 50 tányérra való levest meg lehet főzni, és két 3 öles deszkapolcz a gyermekek kenyere számára.

A felügyeletet legcélszerűbben az egészségügyi bizottságra lehetne ruházni, melynek tagjai hétről-hétre névszerint lennének kirendelendők egy-egy ilyen hozzájuk legközelebb eső menház felügyeletére; igaz ugyan, hogy e téren a jótékony nőegylet tüntethetné ki leginkább nemes szívűségét, de miután annak tevékenységéről az utóbbi időkben sem hallani, sem látni nem igen lehet semmit, azt hisszük, hogy ezen nagyon is egyszerű sőt szegényes intézményt inkább olyan egyénekre kell bízni, kiket esküjük kötelez a város közügyei fölött örködni.

Mielőtt a tollat letennők, megkísértünk még egy kis számítást tenni a felszerelés és évi kiadásra: 6 hónapig tartó felügyelet 5 ponton havonkénti 10 forint díjjal 300 forint, 5 bogrács à 5 frt. = 25 frt., 250 fakanál 2 krjával 5 frt., 250 cseréptányér 3 krjával = 7 frt. 50 kr., 10 bádogg ivókanna csővekkal és boritékkal 1 frt. 70 krjával = 17 frt., 10 szál 3 öles polczdeszka 1 frt. 50 = 15 frt., összesen: 369 frt. 50 kr. Ennyibe kerülne tehát 5 olyan menhelynek egy évi fentartása a felszereléssel együtt, hol 250 szegény gyermek életét és épességét lehetne biztosítani, azon időn át, melyen szülők a minden napi kenyér megszerzésén fáradoznak, ez pedig nézetünk szerint oly szerény összeg, hogy ennek kiutalványoztatását még a jelenleg működő tisztviselői kar is kieszközölhetné, és az intézményt minden további halogatás nélkül életbe léptethetné, s magának működése végén ez által a hála és elismerés lombjaiból fűzné halántéka körül a legszebb érdemkoszorút.

Dr. Dékány Ráfael.

Észrevételek a „Kecskemét” f. évi 16-ik számában „Szücs Ferenc” aláírással megjelent közleményre.

Nem örömet lépünk arra a térre, melyet inkább elhagyni és lehetőleg kerülni volt egyik fő törekvésünk, t. i.: a személyeskedés és tollharcok térére; de ha mégis „adják elő magokat oly esetek”, melyeket a közérdekben hallgatással mellőznünk nem szabad, ily esetekben mindenkor nyíltan és tartózkodás nélkül megmondjuk véleményünket.

Alkalmat adott pedig jelen felszólalásunkra Szücs Ferencz úrnak, a „Kecskemét” szerkesztőjének lapja 16. számában közzétett nyilatkozata, melynek elején az általa szerkesztett lap előző számában megjelent ép oly botrányos mint nevelésügyi újdonsági cikkek „helytelenségét kézséggel beismeri”, — további folyamában pedig az ismeretes N. Ö. elleni fegyelmi eljárás miatt a főispán, fegyelmi bíróság, s kivált a vizsgálattal megbízott tag ellenében a szenvedély és gyűlölet hangján oly sértő kifejezésekkel és bántalmakkal él, melyek az általa helytelenített cikkek különben is nevelésügyi gorombaságait messze túlhaladják, s melyektől — saját kedvencz kitételeivel élve — valóban utálattal és undorral fordulhat el minden jóérzésű ember.

Hogy kézséggel beismeri azon cikkek helytelenségét, melyek úgy csúsztak be az őket meg nem illető helyre, ez mindenesetre elég töredelmes vallomás, de korántsem alapos mentség. Mert hogy tévedések történhetnek, s a lapban olykor oly közlemények is napvilágot látnak, melyek a szerkesztő meggyőződésével nem mindenben egyeznek meg, azt még értjük; — de hogy oly botrányos, az összes hírlapirodalmat s a tisztességes írodort

ennyire arczul csapó. — nem is annyira a czéltavet személyeket, mint inkább az olvasó és józólással bíró közönséget sértő zagyvalék használtassék fel lapfölteléknek, melynek néhány sorában a számár titulus vagy tizenkészer fordul elő, — az ez iránti súlyos vád, és pedig önmaga által beismert vád alul a szerkesztő semmikép ki nem bújhat, ez a lapszerkesztés egész irányára világot vet.

A mit aztán a főispánról, ennek családi életéről, hatalomra jutásáról s bosszúvágyáról az indulat hevéből elragadtatva mintegy odavág; a mit továbbá a fegyelmi bíróság tagjaira s működésük bírálatára nézve összehord, arra komolyan nincs is mit válaszolnunk, mert azon egyéneknek akár jelleme, akár eljárásuk lelkiismeretessége felett ítéletet mondani magunkat illetékesnek, de meg az ügyre nézve is szükségesnek nem tartjuk.

Hogy Szűcs úr ezt szükségesnek tartotta, azt csak a szenvedély- és gyűlöletnek tulajdoníthatjuk.

Leginkább felháborítja azonban még a leghiggadtabb olvasót is, midőn a vizsgáló-bírói illeti oly vádakkal, melyeknek éle méltán a vádló ellen fordul. Roszlelkűséggel, roszakarattal illetni valakit azért, mert egy felsőbb hatóság megbízásában pontosan eljár, még pedig oly ügyben, mely épen ezen felsőbb hatóság kezdeményezése folytán lett folyamatba téve, több, mint a mennyit hallgatással s felháborodással nélkül el lehetne tűrni. Hisz a vizsgálat, bármily részletes legyen is az, csak az ügy állását derítheti fel; nem létező, vagy meg nem történt dolgokat az napfényre nem hozhat, s a feltett kérdésekre a vádlott mindig saját szavaival tetszése szerint ad feleletet! Tehát ez az annyira hangoztatott igazságszeretet, melylyel oly kihívólag kérkednek! Mert a vizsgálat felderítette az igazságot, constatálta a megtörténteket, tehát ez a legnagyobb roszlelkűség és roszakarat! Valóban erőt kell magunkon venni, el kell fojtani magunkban a szót, hogy ez égbekiáltó valódi lelkiismeretlenséghez méltóképen ne adjunk kifejezést megbotránkozásunknak, de visszatart bennünket annak meggondolása, hogy ez erkölcs-bíró, ki más roszlelkűség s nemtelen bosszú vádjával mer illetni, köztudomás szerint épen erkölcsi szempontból tekintve..... De ne tovább, ne ragadtassunk el annyira az indulat hevéből, s ne kövessük a példát, még jöhet alkalom, midőn szabad folyást engedhetünk neki! A felháborodás érzete mellett is gúnymosolyra kell fakadnunk, midőn a gyenge, erőtlén jogakadémiai tanárról beszél, ő és ő, kik állásukat sohasem tudták betölteni. Felesleges dolgot tennénk, ha azon jogakadémiai tanár védelmére kelnénk, kinek neve, tudománya és képessége a mienknél sokkal szélesebb körben és régebben ismeretes, de a mit eddig még sohasem emlegettünk, legalább ilyen vádakkal elhallgathatnának azok, kik erőszakkal keresztülvitték egy oly tanár megválasztását, ki arravaló képességének sem gyakorlati, sem elméleti bizonyosságát nem adta, s midőn később azt meg akarta szezezni, akkor is megbukott.

De nem a recriminatio volt felszólalásunk tulajdonképeni célja; — a mit reflexio gyanánt elmondottunk, azt kötelességünk és jó érzésünk sugallta. Szűcs úr hivatkozik egy pártra, mely „érzékenyen sértetik, s mely nem nézheti büdegen a bosszú utálatos munkáját.“ Mi is egy pártra

akarunk hivatkozni, és pedig ugyanazon pártra, melyre ő hivatkozik. A bizalom és őszinteség hangján szólunk ama párthoz, azon párt jobbjézésű s általunk is becsült tagjaihoz, hasonló őszinteséget kérve és várva részükről is.

Köztudomású dolog, hogy városi törvényhatóságunk egy fontos eseményvel, a megejtendő tisztújítással áll szemben. Lehet, hogy e mindenképp oly közelről érdeklő mozzanat újra párt-tusákat fog előidézni; de az is bizonyos, — és ezt, bár a kétségbevonhatlan előny részünkön áll is, készséggel elismerjük — hogy az mind városunk, mind pedig a közjó érdekében csakis a pártok egyetértése s kölcsönös támogatása mellett lesz egyedül sikerrel megoldható. Másfelől kézzel fogható tapasztalás, hogy a „Keckemét“, mely az ellenpárt organumának nevezi magát, különösen annak szerkesztője s munkatársainak egy része ezen a pártok békülékenysége s költsönös közlekedésének szükségérzetével szemben épen az ellenségeskedést, pártoskodást, sőt az elkéseredettségét szítja, s az utóbbi időben észrevehetőleg inkább mint valaha. Ezen különben talán megfoghatatlan s a közjó ellen irányzott veszedélyes törekvés indoka és intentiója előttünk teljesen tisztában áll. Jól tudják és érzik ugyanis azon urak, hogy ha a pártok egyesülnek, abból rájuk semmi haszon nem hármozhat, sem ők abban mint tényezők nem szerepelhetnek, ennél fogva érdekekben áll minden netaláni egyezkedési kísérletet lehetőleg meghiúsítani. Arra kérjük tehát azon párt t. tagjait, nyilatkoztassák ki egész őszintén, vajjon helyeslik-e ezen eljárást? helyeslik-e azt, hogy ép akkor, midőn a közügy, a közérdek a jobbik összetartását s válvetett munkásságát igényelné, ez emberek a legbotrányosabb s legkihívóbb modorban támadják meg és sértik még becsületekben is pártunk legtisztelendő tagjait és vezérférfiát? Ha helyeslik — miben jól esik kételkednünk — az legvilágosabb jele annak, hogy maguktól minden egyezkedési kísérletet visszautasítanak, s ekkor tisztában lennénk egymással. Ha pedig nem helyeslik — mit mindaddig felteszünk, míg az ellenkezőt ki nem nyilvánítták — úgy szakítsanak azokkal, kiknek törekvése és működése mind a köz-, mind pedig a társadalmi érdekekkel homlokegyenest ellenkezik!

Mi pedig addig is, míg ezen őszinte felhívásunkra őszinte feleletet nyernénk, nyiltan kétségbe vonjuk, hogy a „Keckemét“ ama párt gondolkodását híven képviselné és tolmácsolná, s minden a nevezett lap részéről történhető nyilatkozat vagy czáfolatot csak ámitásnak és olyannak tekintünk, mely sem a párt megbízásából nem ered, sem annak helyeslését nem bírja.

A hesperidák aranyalmája.

(Folytatás.)

V. Hehn szerint: Hozzá vagyunk szokva azon földnek nézni Itáliát, hol mindenütt narancsfák és azoknak haragos zöld lombjai közül aranyalmák mosolyognak felénk, miért alig tudjuk magunkkal elhitetni, hogy ez valamikor másképp lehetett. Pedig úgy van, mert az apennini félsziget Görögországgal és Kelettel összehasonlítva egészen

északi jellegű volt a régi görögök idejében, talán akkor még óriási kiterjedésű, sűrű őserdők borongtak, lakói favágók és marhapásztorok voltak. Hernippus gúnyvers költő, ki a peloponneszi háborúnak (431—404) első éve körül élt, Olaszországnak kiviteli czikkei közt csak árpadarát és marhabőröket említ. De maga az „Itália“ név is a görög „italos“ szótól származik, mely borjút jelent. Livius Andronikus pedig a cimini erdőt, mely nem messze terült a mai Viterbotól, 308-ból Kr. e., nem kevésbé rémletes színekkel festi, mint a germán őserdőket, melyekben a rómaiak jóval későbbi időkben fordultak meg.

Itália, hogy azt Varró gyümölcsös-kertnek mondhatta, átalakulására majd annyi időt kívánt, mint a mennyi alatt Rómának magát a világ urává felküzdenie sikerült. A nemesebb gyümölcsöket termő fáknek egyik faja a másik után került messze földről oda, sőt e külföldi disznóvénnyek is csak egyenként tarták bevonulásukat az előkelő rómaiak mulatókertjeibe; Pompejiben legalább, mely Kr. u. 79 évvel temetett el a Vezúvnek hamu esője által, nemcsak a narancsfák hiányzanak, de az egész citrus növény-nem. E növényvándorlásnak közvetítői pedig leginkább a semi (arab, zsidó, phoeniciai, carthagói) törzsekből szerzett rabszolgák voltak, kik a diszkertészethez azon időben leginkább értettek.

A narancsfá épen oly kevésé tartozott Itália ősi növényei közé, mint nem a fügefá, gránátalma, mandolafenyő (Picus pinea), olajfa, szőlőtő, borostyán (Laurus nobilis) és a myrtus; ma azonban vannak narancserdők, melyekben százados törzsek virulnak, mely törzsek derekát egy ember kiterjesztett karokkal alig ölelheti át. A genuai öböl körül Finale mellett van egy példány, mely bár csak 8²/₃ m. magas, de 1¹/₂ m. átmérővel bír, derékterülete tehát 4.7 m., olyan utas pedig, ki a milisi narancserdőt látta Szardínia szigetén, a sorrentói narancskerteket Nápoly mellett, a narancsligeteket Riviera körül, továbbá Reggionál Délitáliában vagy Messina mellett és a nyugtalan Aetna vulkán tövében; nem fog elragadtatás nélkül visszagondolni azon fákra, melyeknek fénylő lombzata soha meg nem hervad, gallyai és koronája szakadatlanul ezüst-bimbókkal diszlenek, ágain aranygyümölcsök ringanak, virágai a léget köröskörül hasonlíthatlan illattal töltik el.

Keletindióból lassan vándorolt a narancsfá nyugat felé. Loureiro szerint a mennyei birodalom (China) déli vidékein és Cochinchinában ma is ősi helyén látszik lenni, honnét Előindióba és Ceylonba költözött. A régi görögök akkor ismerkedtek meg vele bővebben, midőn Nagy Sándornak ázsiai hadjáratai (334—323) ez ősi földrésnek belsejéről a titkokat fedő fátyolt fellebbentették. Ekkorra a narancsfá már Perzsiáig és Mediáig hatolt. Naxos szigetén később annyi volt, hogy azt nevezték el hesperidák kertjének.

Itáliába, hogy a nagy kiterjedésű villák ékeségeül szolgáljon, csak a III-ik században került Kr. u., Palladius pedig a IV-ik század végén arról értesít már, hogy Sardinia szigetén és Nápolyban szabadban telelnek a narancsfák. 1548-ban a portugallok Chinából új fajokat hoztak be, melyek Lissabonból terjeszkedvén kelet felé, találkoztak a

TÁRCZA.

A Karabúni leányok.

(Irtá: Alásonyi 'mre.)

(Folytatás.)

Ez hatott, Olga is kételkedni kezdett már a méregben, mert az ital keserű ízét észlámítva, semmi kellemetlent nem érzett. Ha az cyankali volt volna, a mit megivott, attól már százszor meg kellett volna halnia. Ennyi bizonyos volt előtte, de mit ihatott, azt nem tudta elgondolni. Letette a poharat s a méreg hatását várandó, leült Fatimevel szemben a székre. Ez felvette a poharat s megízlelte a vegyületet.

— Ez nem lehet cyankali, Olga, s azt hiszem, nem is méreg; a cyankali ize csaknem azonos a keserű mandula izével s rögtön hat; ennek egészen más keserű ize van, olyan körülbelül, mint a kávé aljának s a gyomorba érve semmi kellemetlenséget sem okoz többé. Ugy látszik rászédtek, s ezt nagyon jól tették.

E szavakkal felkapta a poharat s egész tartalmát a mosdótálba öntötte. Azután elkezdett nevetni s olyan hangos hahotára fakadt, mintha nem is volna Karabúni leány, hanem valami dúsgazdag hercegnék egyetlen kedvence.

Olga nem szólt semmit: arcját e'takarta kezével s keservesen sirni kezdett. Fatime reáborult, átkarolta, össze-visszaesókolta, vigasztalta, hízeltgette neki, míg végre sikerült néjét lecsillapítania.

— Ne félj Olga! te bátorító szavaddal megmentetted engem a bukástól, én szembe néztem a

halállal, a melyet te hiába óhajtottál mesterségesen idő előtt előidézni. Mi becsületünket többre tettük, mint életünket, nekünk nincs okunk félni a becsületlenségétől. Dolgozzunk és túrjunk, a míg képesek vagyunk rá s meglásd! az isten megsegít.

S a két testvér összecsókolózott, azután mindkettő sirva fakadt, azután mindkettő lefeküdt.

II.

A felkelő nap arany sugarai áthatottak a Karabúni leányok ablakain és hófehér függönyein, s mindig erősebb és erősebb fényvel világították meg a szobácskát. Előbb felkelt egy, azután a másik, azután a harmadik, mind a tíz, csak Fatime és Olga nem tudott felébredni. A leányok már megmosakodtak, s felöltöztek egytől egyig, a két legidősb testvér még mindig aludt. A két legfiatalabbik csacsogott és játszott, de Judith figyelmeztetésére elcsendesedett.

— Mért alszik még Olga meg Fatime? — kérdé a nagyobbik.

— Mert későn feküdt le — felelt Judith.

— Ne költsem fel őket? — kérdezősködik tovább.

— Ne, — volt a válasz — légy csendesen, majd felkelnek ők is nemsokára.

De sem Fatime, sem Olga nem ébredt fel. Elmult hét, el nyolcz óra s a mi a Karabúni háznál hallatlan volt, a két legidősb leány még mindig aludt.

Judith megsokallta az alvást s Olgát felébreszté. Az hirtelen felült ágyán s látva, mily előrehaladt már az idő, hirtelen kiugrott ágyából s rendbehozta öltözetét, Judith Fatimet is fel akarta ébresztetni, de Olga nem engedé.

— Sokáig irt, s fél órát még alhatik — mondá.

Fatime ugyanis atyjuknak irodájában dolgozott. Ismerős ügyvédek részére periratokat másolt és tisztázott, s az érkező védeneczeknek s más feleknek még náluk volt ügyeikről adott értesítést. Karabúninak, mint ügyvédnek segédre volt szüksége, a ki helyette a kisebb munkákat végzi s a segédet fizetni kell; egyszerűsíté a dolgot s Fatimet, a kinek igen szép, jó, gyors és olvasható írása volt, irodájába vette; Fatime tehát periratokat másolt, beadványokat nyújtott be, végrehajtóktól határidőt tüzetett, naplót vezetett, lajstromozott, leveleket irt s adott fel, kisebb üzenetekkel ment idősebb és házas, sokszor nemházas és fiatal kartársakhoz, a feleknek, ha atyja nem volt otthon, ügyük állásáról és mibenlétéről értesítést, felvilágosítást adott, kisebb dolgokra vonatkozó ügyekben önönmaga is fogalmazott, szóval mindazt végezte, a mit ügyvéd segédjének végeznie kell. Ekként Karabúni megtakarított 20—25 frtot havonként, a melyet különben fizetnie kellett volna.

S a munka Fatimének nem is vált hátrányára. Mert leszámítva, hogy foglalkozásánál fogva mindig legcsinosabb öltözetet volt testvérei között, — a mi leányoknál nem közömbös dolog, — az emberekkel való folytonos érintkezés elfogulatlaná tette s ön-kénytelenül is némi gyakorlatot szerzett életre való fogásokban. Már harmadnapra atyja halála után beletalálta magát az új viszonyba. Végigjárta az ismerős ügyvédek s felajánlotta szolgálatát; ha van mit másolni, tisztázni, bízzák reá. Így aztán kapott foglalkozást. Minthogy csak ott vették igénybe szolgálatát, a hol a munka nem épen volt sürgős; kényelmesen és otthon dolgozhatott. Négy

Földközi tenger medencéjében azon testvéreikkel, melyek évezredekkel előbb indultak ki az őshazából. Az ekkép felrészített válfajok azok, melyek most Déleuropában dúsan tenyésznek. Németségben azonban az üvegházak falain kívül csak a Landpomerance-ok virágzanak.

Kivitelre, melyből mi is ellátjuk magunkat, leginkább csak Spanyol- és Olaszország természet. Spanyolországban majd minden kolostor körül egy-egy narancserdő pompázik, az azóri szigetsoport pedig évenként 120 ezer ládát is megtölt narancs-al, melyből Nagy-Britanniába 650 millió darab gyümölcs szokott kerülni, San Miguel sziget kikötőjében olykor 70 hajó is várakozik kedvező szélre. Olaszországban sokat természetnek Genua tájékán és Szicíliában Messina körül. Malta, Gozzo és Comino szigetek csak Londonba 100 millió darabot küldenek évenként. Pedig e szigetsoportra, midőn azt V. Károly császár 1530-ban a török által Rhodusból kizavart Joannita lovagoknak ajándékozta, az volt mondva, hogy nem ér annyit, mint a pergament, melyre az adománylevél írva volt. Ime mit mivel a kitartó szorgalom! Franciaország Nizában természet legtöbbet, de az ottani narancsfáknak inkább virága jön forgalomba és ez is kitesz évenként körülbelül 5—6 száz kilogrammot.

Midőn Athenaebe Nagy Sándor küldeményéből az első narancsok perzsiái alma név alatt megérkeztek, különféle gyógyhatásokat tulajdonítottak nekik, így pl. hogy a mérgek hatását megsemmisítik, a kártékony rovarokat elpusztítják stb. Ehez hasonló történet Magyarországon a szerbtövissel (Xantium spinosum), midőn azt a szerbországi sertesek magyar rónán megtelepítették. Találkozott ugyanis a Tisza mentén egy falu, melynek népe az eddig ismeretlen nyomnak tüskéiről azt költötte, hogy ezek Krisztus tövisai és hogy hidegláz ellen hasznosak, de bezeg kijózanította őket csakhamar azon óriási elterjedés, mellyel e növény minden megművelt földet sebesen hódított meg. Most már azonban — elismerés legyen érte a magyar nemzeti kormány — annyira megirgult erélyes irtás folytán e gyom, hogy midőn ezelőtt két évvel növénytanai előadásomhoz néhány példányra volt szükségem belőle, nagy bajjal tudtak a reáltanoda tanulói egy árva szálat előkeríteni a hizlalók környékéről, hol az még lappanghatott.*)

Állítólagos rovar pusztító tulajdonságától származott a narancsnak Rómában használatos elnevezése is, mert a görög kedros név, melyből a latin citrus megalakult, nemcsak czedrus-fenyőt és általában olynemű illatos fát jelentett, mely a rovarokat elűzi: hanem ezen névvel jelölte az itáliai köznép kiválóan az életfát (Thuja cypressoides vagy orientalis), mely erős szagával távol tartotta a ruhaszekrényektől a molyokat. A szokás pedig, hogy az előbb czedrusnak nevezett gallyak vagy éppen bodzaág helyett most már narancsgallyakkal kezdék a molyokat riasztgatni, mint nálunk a Lónyay-huszárok nem kis bosszúságára dohány levelekkel: lassankint azon téves nézet terjedt el, hogy a narancs azon fák gyümölcse, melyek azon ideig cit-

*) Bocsanát a közbevetésért! Távol van tőlünk a magas kormány üdvös intézkedéseit ócsárolni, de a tövisnek városunk körüli kiirtásának érdeme, ha érdem, városunkat és lakosságát illeti. A szerkesztő.

rus névvel bírtak. Különben a magyar nép is citrusnak nevezi a Thuját csakúgy, mint az átánt (Tamarix).

(Folytatása következik.)

ÚJDONSÁGOK.

— **Jótekönyv célú műkedvelői előadás** fog rendeztetni május 4-én a színház helyiségében, melynek tiszta jövedelme a dunamelléki reform. tanári gyámegylet alapítókéjének növelésére fog fordítatni. A rendezőség, mely a jogakadémiai és lyceumi tanári kar küldötteiből s az ifjúság néhány tagjából áll, mindent elkövet, hogy az estét minél élvezetesebbé tegye. Műkedvelők az „Angolosan“ című 2 felvonásos vígjátékot fogják előadni, melyet egy zene, magán- és négyes kar-énekből álló rövid hangverseny fog megelőzni. Bővebb értesítést a szétküldendő program fog nyújtani. Addig is felhívjuk közönségünk figyelmét úgy ez élvezettel kínáló estélyre, mint a kitűzött kegyeletes és jótekönyv cél iránti minél nagyobb érdeklődésre.

— **Gyászhir.** Napról napra gazdagabbak vagyunk a szomorú tapasztalatokban, s szegényebbek reményeinkben. Így kezdé az ág. evang. egyház kitűnő szónoka halotti gyász-beszédét egy korán elhunyt ifjú társunk ravatala fölött, kit f. hó 26-án az egész város részvéte kísért az örök nyugalom helyére. Falta Károly, az alig huszonnyolc éves ifjú, okleveles mérnök, szülőinek öröme s majdnem gyámola, városunk tiszt- és mérnöki karának leendett büszkesége és támasza e hó 24-én hosszas betegség után elhunyt. Testi szervezete és ereje nem állt arányban a lélek és szellem erejével, nem nyújthatott elegendő tápot ama vas-szorgalom- és kitartásnak, melylyel magát szegény sorsából, néha talán küzdve az élettel, de soha nem hanyatló lankadatlan törekvéssel már ifjú korában oly díszes állásra emelé, mely őt, párosulva a mai ifjúságnál oly ritkán található szerénységgel, s nem fitogtatott de realis és alapos készütséggel, már is széles körben figyelemre méltó s tisztelt egyéniséggé tevő. S ime, az ígéret földjének kapui szemei előtt záródtak be! Meghatottan mondunk mi is végbúcsút s kivánságunk áldást ez ifjú barátunk emlékére; szülőinek pedig s hozzátartozóinak vigasztalást s a közrészvétbeni enyhülést, hogy a sorsnak e rájuk mért csapását, mint megváltozhatatlant az isteni gondviselésbeni megnyugvással s az elhunythoz méltó erős lélekkel viselhessék!

— **A több tisztességes körből** kitiltott „K e s k e m é t“ szerkesztője a lap legutóbbi számában vallomást tesz, hogy azon újdonsági cikkek, melyek lapja 15-ik számában megjelentek és közmegebotránkozást szültek, az ő tudtán kívül észszak a lapba, s utólag maga is helytelennek ítéli azokat, nem késik azonban az újdonsági cikkekben megtámadottakat egy bő lére feleresztett rágalmazással sújtani, melynek éle a főispán és egy jogtanár ellen irányul. Szerencse, hogy az a magát minden oldalról függetlennek érző érdemes szerkesztő mégis csak függ ha nem is a főispántól, hanem egy más individuumtól, a mely függés férfiasságát annyira devalválja, hogy rágalmai jelentőséggel

sem bírhatnak, s minden jó erkölcsi érülettel bíró előtt legfeljebb megvetést érdemelhetnek.

— **A kálvária előtti hid** környékét már feltöltötték, miután legközelebb egy polgártársunk kocsijával felfordulva, abban halálát lelta. Van nekünk még több ily feltölteni való lejtmerésileg szabályozott veszedelmes helyünk is, de úgy látszik, hogy azok ártalmatlanná tételéhez egy-egy haláleset, vagy legalább is lábtörés s egy pár fogvak kiütése szükséges.

— **Az adókiivető bizottság** f. hó 23-án kezdette meg az 1878-ik évre vonatkozó III. osztályú kereseti adó kiivetését. A bizottság munkálatai elég gyorsan folynak s jövő hét folyamán remélhető hogy be is fognak fejeztetni.

— **A III. választó-kerületben** az igazoló választmányhoz érkezett s f. hó 25-én tárgyalt reclamatio folytán a III. kerületbeli választásra nézve vizsgálat rendeltetett el.

— **A „Muszaj“** városrészben a mult kedden egy 32—33 éves fiatal férfi gyógyithatlan szemfájása feletti kétségbeesésben felakasztotta magát.

— **Táborszky és Parsch** nemzeti zenemű kereskedésében Budapesten megjelent és hozzánk beküldetett a „Jászberényi emlék“, 30-ik magyar ábránd az: Elmehetsz már akár alá, akár fel, és A dió, mogyoró törve jó népdalok felett, zongorára szerző: Székely Imre. Ára 1 frt. 50 kr. Ugyanott megjelent a „Promenade-Polka“, zongorára szerző: Dvorzák Ferencz. Ára 50 kr.

Kimutatás

a kecskeméti pénzüzetek márczius havi forgalmáról.

Takarékpénztár.

Bevétel:

Pénztárállás február 28-án	23,067	frt.	55	kr.
Betételek után	90,858	„	59	„
Különléle díjak után	159	„	99	„
„ kamatok után	6,716	„	83	„

Kölesön visszafizetések:

Váltók után	127,593	„	—	„
Magán váltó	4,449	„	—	„
Ingatlan után	490	„	—	„
Előleg köles.	200	„	—	„
Egyletiház-jövedelem után	244	„	87	„
Váltóivek után	53	„	70	„
	253,833	frt.	53	kr.

Kiadás:

Visszafiz. betét és tők. kamat	72,486	frt.	61	kr.
Kifizetett folyó kamat	558	„	23	„
Kölesönök váltókra	130,642	„	—	„
Magán váltó	4,120	„	—	„
Vizszeszámított váltó	5,400	„	—	„
Igazgatói t. díj, tisztviselők és szolga fizetése	445	„	—	„
Üzleti költség	186	„	90	„
Osztalék	16,290	„	—	„
3% államilleték a mult havi folyó kamat után	6	„	14	„
	230,134	frt.	88	kr.
Pénztárállás	23,698	„	65	„
Markovics.	253,833	frt.	53	kr.

ivet irt naponként s ezért két forintot kapott. Szegény Judith, majd megvakult a varrásnál s felényire sem tudta felvinni. Szeretett volna gépen varrni, de Karabúninak sohasem volt annyi pénze, hogy leányát a gépen való varrásra megtaníttassa. Irni sem tudott úgy, mint nénye s naponként invél feljebb nem vitte volna. Olga a háziasszony tisztét töltötte be, sütött, ha volt mit és miből, főzött, mosott és mosott, rendbentartá a lakást és fiatalabb testvéreit. Ha volt szabad ideje, ő is, atyja is a kisebbeket irni és olvasni tanította. Maga csak ritkán olvasott. Arabella valóságos dajka volt.

Annál többet olvasott az ötödik leány Eszther. Erős munkára nem lehetett használni, kötnie, varrnia nem volt szabad. A hol tehette, Fatimevel ment. Atyjának húsz—harmincz könyvből álló könyvtárát már kétszer végigolvasta s az ügyvédek és segédek Eszthikét épen úgy ismerték, mint Fatimet. Nem egy szép olvasmányt ezen ismerőseinek köszönt. Hoffmann minden munkáját ismerte, Robinson, Rubezahl és Ulysses kalandjai a kis ujjában voltak. A jó ég tudja hol és hogyan jutott hozzá, egyszer csak azt vették észre, hogy regényeket olvas. Olga elszedte tőle s atyja megdorgálta érte. Most ő is kötött, mert volt benne becsületelés s nem akart ingyenélő lenni. Ábrándos szemei elmerengtek s több ízben nézett azon ágy felé, melyben Fatime feküdt, mintha ébredését várná.

Végre Fatime is megmozdult. Nyújtózott, ásított s az ásítással járt szokott ismeretes sóhajtással felült ágyán.

— Ti már ébren vagytok? — kérdé Eszthikét, s a nélkül, hogy feleletet várt volna, folytatá: — kissé elaludtam; istenem! olyan jól aludtam! mért nem alszik az ember örökké? bah! bah! — mondá

ásító száját befogva — kelj fel Fatime! a többien már ébren vannak.

— Mosdás közben eszébe jutott mindaz, a mi az éjjel történt. Véletlenül a tükörbe tekintett s megnézte magát. Elpirult. Nem, nem, mondá magának, nem érdemelném meg, hogy az legyenek, a ki vagyok, ha gonoszszá lennék.

A rendbeszedés hamar ment. A Karabúni felnőtt leányoknak nem volt idejük sokat cifrázkodni, s a sors nem is adott nekik hozzá módot. Mosás, törülködés, fésülködés, öltözködés őt, legfeljebb tíz perczet vett igénybe, s aztán dologra kellett menni.

— Lesz reggeli? — kérdé Fatime Eszthikétől.

— Kenyeret kaptunk Olgától.

— Kenyer és víz! — mondá Fatime; — úgy élünk mint a fegyverek, s tán még rosszabbul.

— S úgy-e Fatime, holnap a lakásból is ki kell mennünk?

— Törvény és jog szerint ki; de ez emberi törvény, Eszthike; az isten törvénye szerint, minket innen kitenni, halálos bűn.

Eszthike kérdő tekintettel nézett nényére, mint a ki nem érti mit mondtak. Fatime nem tartotta szükségesnek hűgát felvilágosítani, keresett magának darabka kenyeret, s az éjjel félretett írásait hóna alá fogva, átment a másik szobába, a régi irodába, félbenhagyott munkáját folytatni. Ott időző testvéreit kiküldötte, s egészen maga maradt.

Nemsokára belépett Eszthike; — úgy szeretnék neked segíteni, — mondá, — s talán jobb is volna Fatime, ha kötés helyett írnék. Mit gondolsz, ne menjek én is irni valót keresni?

— Az nem neked való foglalkozás.

— Hát mit tegyek? — kérdé. — Kötnöm, varrom nem szabad, s enni mégis csak akarok.

— Menj és elvass valamit, s majd enni való is lesz, ha lesz mit ennünk; ha most munkával megerölteted magadat, könnyen megbetegedhetnél, s te jól tudod, hogy az angol, a francia, a magyar, a német konyha együttvéve sem oly drága, mint a latin egyedül. Óra mulva kész leszek munkámmal, s akkor velem jöhetsz.

— Milyen jó vagy te Fatime! de mond csak, nem jó volna, ha én idegen apró gyermekek körül keresnék magamnak foglalkozást, mint házi tanító, vagy felügyelő? a te ismerőseid között bizonyosan lesz valaki, a kinek az én felügyeletemre bizható gyermekei vannak.

— Az nagyon keserű kenyér, Eszthike; különösen az olyan fiatal leánynak, mint te vagy; a tanítóból, vagy felügyelőből csakhamar eselédet csinálna a nagyságos asszony, s ha egyszer elfelejténél neki kezet csókolni, folytonos üldöztetésnek volnál kitéve. De menj kérlek, dolgom van.

Alig vonta ki lábát Eszthike, belépett Olga; — ma már nem megyek semmire, a mint látom, mert egyre háborgattok, — mondá Fatime.

— Mire való az ily szemrehányás Fatime? ha nem volna szükséges bejönnöm, nem jöttem volna be; tudd meg, hogy nincs mit ennünk: az utolsó két burgonyánkat most osztottam ki, s a kenyereink még délelőtt el fog fogyni.

— Hát mit tegyünk?
— Én nem tudom!
— És hitelbe nem adnak többé semmit?
— Semmit.

(Folytatása következik.)

